

BiblioCon2023, Kongresové centrum, Hannover

<https://2023.bibliocon.de/der-kongress/>

22.5. – 26.5.2023

K účasti na BiblioCon 2023 jsem byla pozvána zástupci BI-International, abych během pódiové diskuze seznámila účastníky s průběhem své stáže v rámci programu LiR – Librarian in Residence. Stáž proběhla v sedmi knihovnách česko-bavorského příhraničí v prosinci 2022.

<https://docs.google.com/document/d/1VBjY9w162O4yJ4w2tODJKWuWsaQ9jLrh/edit?usp=sharing&oid=109297204997391901207&rtpof=true&sd=true>

Pozvání na německý knihovnický kongres mi umožnilo shlédnout řadu zajímavých prezentací, osobně se seznámit se zahraničními i českými kolegyněmi a kolegy, a v rámci programu navštívit i místní městskou knihovnu a hannoverské městské centrum. Program byl bohatý a pestrý. Moje poznámky zaznamenávají pouze vystoupení, kterých jsem se stihla zúčastnit. S omluvou konstatuji, že jsou mnohdy neobratně formulované, což způsobuje úroveň mých jazykových znalostí, celý kongres probíhal v němčině, případně v angličtině. Doufám, že z nich přesto získáte potřebné informace a vycítíte moje nadšení z účasti na kongresu a pobytu v Hannoveru.

Úterý 23. 5. 2023

Dopoledne proběhla exkurze v Městské knihovně Hannover

<https://kozmar.dphoto.com/album/7t29ld>

Odborný program:

Kongresové centrum (HCC) Freiraum 23

Odborný program v HCC pro mě otevřela svým vystoupením Anne Heaton Petrak, koordinátorka American Library Ústí nad Labem. Měla nelehkou startovní pozici začínajícího. Přesto na její prezentaci **Animal Assisted Library Activities** čekalo početné publikum a během vystoupení byl prostor přeplněný. Téma „zvířata při práci s uživateli knihoven“ je atraktivní, ne zcela obvyklé a vzbuzuje řadu otázek. Naše kolegyně představila příklady, které fungují ve světě a též aktivity, které ve své knihovně sama využívá. Aktivity za pomoci zvířat (AAA) našly v Krajské knihovně Ústí nad Labem podporu, knihovníci si ověřili, že kontakt se zvířaty lze využít při vzdělávacích i relaxačních akcích, korespondují s aktuálním tématem udržitelnosti a fungují v problematických osobních situacích. Ani Petrak je kolegyně, která jde přes překážky a na kterou jsme pyšní.

<https://kozmar.dphoto.com/album/vxlhr4>

Roter Saal

Programový blok **Kreativ werden: Themenwelten und Werkstätten** (Budme kreativní: Tematické světy a dílny) moderovala paní Anja Flicker, Stadtbibliothek Essen

Kreativita je kouzelné slůvko, na které slyším, zbytek dopoledne jsem strávila v Červeném sále.

Zastánce komunitních aktivit zde zaujala paní Mgr. Petra Špačková, ředitelka Městské knihovny Hodonín. Do Hannoveru přijela s prezentací **Kreative Werkstätten als Unterstützung von der Medien und technologischen Ausbildung für Community Building** (Kreativní dílny a workshopy jako podpora mediálního a technologického vzdělávání při budování komunity).

Městská knihovna Hodonín připravuje vzdělávací programy s využitím moderních technologií v oblasti robotiky a 3D tisku. Popularizuje nové možnosti pro školy i veřejnost. Lekce digitální gramotnosti pro ZŠ jsou součástí rozvoje znalostí v oblasti informačních technologií. Cílem lekcí je, seznámit děti zábavnou formou se základy IT. Díky místní komunitě technologicky zkušených a kvalifikovaných lidí vznikají další navazující projekty. Ty souvisí s vytvářením nových pracovních příležitostí a výrobou moderních produktů, které mohou vést k propagaci a zvýšení turistického zájmu o region. Základem projektů je podpora kreativního myšlení, kreativity a vzdělávání. Nosná myšlenka – technologicky a mediálně zdatný člověk nachází lepší uplatnění na trhu práce. Městská knihovna Hodonín je příkladem dobré praxe, ovlivňující rozvoj regionu.

<https://kozmar.dphoto.com/album/dn0n9l>

3D-Druck für kleine Bibliotheken (3D tisk pro malé knihovny)

Claudia Holzmann, Hessische Fachstelle für Öffentliche Bibliotheken, Wiesbaden, DE
Vhodnou cestu k podpoře nabídky 3Dtisku ve veřejných knihovnách našli kolegové z Landesbibliothek Wiesbaden, ze specializovaného pracoviště Hessische Fachstelle für Öffentliche Bibliotheken. Ti ve spolupráci s <https://makerspace-giessen.de/> a státní skupinou Hessen v dbv zahájili projekt, s jehož pomocí byly knihovny podpořeny při využívání 3D

tisku. Kromě výběru tiskáren byli účastníci projektu podporováni při výběru materiálů, při navrhování a při prvních tiskových produkcích. Po několika týdnech mohly knihovny nabídnout i vlastní služby a kurzy 3D tisku veřejnosti.

Bibliothek im Wandel: Über Röcke und das Wohnen – Die Themenwelten in der Stadtbibliothek Nürnberg (Proměna knihovny: O sukničích a bydlení - Tematické světy v Městské knihovně v Norimberku)

Elisabeth Sträter, Stadtbibliothek im Bildungscampus Nürnberg, DE

Paní ředitelka norimberské městské knihovny proměňuje se svými kolegyněmi knihovnu v lákavý prostor. Důraz kladla na termín **Knihovna, jako třetí místo**. Koncept třetího místa vytvořil americký sociolog Ray Oldenburg. Podle něj tvoří takzvané „třetí místo“ vedle domova („první místo“) a pracoviště („druhé místo“) třetí základní sociální prostor, který vytváří útočiště pro lidi a místní komunitu. Aktivity, které knihovna v tomto směru vyvíjí jsou velmi blízké činnosti Klubu tvořivých knihovníků a nadchly mě. Knihovna propaguje tzv. „Tematické světy“, prostor pro zážitky a učení. Uživatele a návštěvníky překvapuje novými programy, pokouší se rozšiřovat jejich obzory a inspirovat je. Akce probíhají několikrát do roka na konkrétní téma. „Tematický svět“ se vždy skládá z workshopu, do kterého se návštěvníci zapojí vlastními aktivitami, navazuje pestrý program akcí s přednáškami, diskuzí, noční kavárnou nebo módní přehlídkou. Témata se mění, rámcem tvoří městská knihovna. „Tematické světy“, které obsahují prvky pro dospělé i děti, jsou navrženy a realizovány pracovní skupinou napříč odděleními. Pro zaměstnance je to samozřejmě nesmírně náročná aktivita „navíc“, ovšem vznikají tak nové oblasti zkušeností a vynikající teambuilding. Podobnou zkušenost v Knihovně města Plzně máme s pořádáním akce Hravá rodina, Víkend otevřených ateliérů a jistě bychom našli i další příklady. Od roku 2021 proběhly v Norimberku tyto „tematické světy“: „Proměna knihovny“ (s uživatelskou anketou), „Literatura je žena – o silných ženách a inspirativních ženských postavách“, „RockShow – přitažlivost kousku oblečení“ a tematický svět „Bydlení – prostor k životu“.

Meet and Greet – Willkommen in Hannover! (Vítejte v Hannoveru!)

V podvečer proběhlo v Niedersachsenhalle seznamovací setkání zahraničních účastníků, které mělo pracovní charakter. Setkání moderovala paní Hella Klauser, která pečuje o spolupráci českých a německých knihoven. Uvítací akce v užším kruhu cca dvaceti účastníků z celého světa nabídla příležitost k vzájemnému seznámení, výměně nápadů a navázání prvních kontaktů. Dostali jsme též tipy a rady k průběhu kongresu.

Večer proběhlo oficiální zahájení kongresu ve velkolepém prostoru **Kuppelsaal** a bylo rovněž velkolepé.

Otevřela jej paní Anke Berghaus-Sprengel (předsedkyně Vereins Deutscher Bibliothekarinnen und Bibliothekaren (VDB))

Videopozdrav předala paní Claudia Roth (Federální vládní komisař pro kulturu a média - Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien)

A dále se na podiu vystřídali

Landtagspräsidentin Dolního Saska paní Hanna Naber

Falko Mohr, ministr pro vědu a kulturu

Konstanze Beckedorf, hannoverská zástupkyně pro kulturu

Düzen Tekkal, žurnalistka, filmařka, válečná zpravodajka

Celý večer probíhal za hudebního doprovodu Lars Stoermer Quintett, měl velmi slavnostní atmosféru a končil osobními setkáními ve foyer.

Středa 24. 5. 2023

Niedersachsenhalle

Dopolední blok na téma Nová práce v knihovnách vedla paní Maria Elisabeth Müller a byl zajímavý a inspirativní. To říkám z pohledu zaměstnance, který novinky vítá a nemá starosti vedoucího a manažera, který těžce zápolí s jejich zavedením, administrativou a organizací.

Agile Führung und Selbstorganisation im Spannungsverhältnis von Management und Teams (Agilní vedení a sebeorganizace)

Sven Strobel, Technische Informationsbibliothek (TIB), Hannover DE

Agilní přístup vyžaduje proaktivitu a vyzrálost. Zaměstnavatel svěřuje zaměstnanci důvěru a ten přebírá za svou práci zodpovědnost. Nezbytná je samostatná aktivita při řešení problémů, přehled a znalost souvislostí. A nadšení, těch, kdo si práci „berou za svou“. Podle pana Strobela se zaměstnavatelský svět loučí s klasickým způsobem direktivního řízení. Agilní přístup slibuje rychlé a flexibilní přizpůsobení se měnícím se okolnostem – přesně to, co složité problémy ve společenském vývoji, službách a při kreativní práci vyžadují. Zavedení agility má pro organizaci dalekosáhlé důsledky, které často nejsou jasné všem zúčastněným na všech úrovních. Nestačí jen dílčí změny. Pokud má agilita skutečně fungovat, změny musí proběhnout radikálně. Jádrem procesu agilních změn jsou silné pracovní týmy. Týmy, které se samy organizují, navrhují své pracovní postupy a samy činí příslušná rozhodnutí k realizaci výsledků. Úkolem týmů je poskytovat rychlé a kvalitní služby. Management nastavuje jen nezbytný rámec, musí zajistit, aby týmy měly potřebné nástroje a prostředky a byly stabilní. Jejich členové přebírají odpovědnost v závislosti na své roli. Agilní organizace funguje pouze tehdy, když každý přebírá odpovědnost za svou část v celku.

Neue Arbeitswelt - Besteht die Gestaltung der Flexibilisierung nur aus Herausforderungen oder gibt es auch Chancen? (Nový svět práce – Flexibilizace práce představuje pouze z výzvy, nebo nabízí i příležitosti?)

Thorsten Meyer, ZBW - Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft, Kiel/Hamburg

Flexibilizace pracovní doby, místa výkonu práce a související problematika nejsou novým fenoménem. Na mnoha místech byla variabilní pracovní doba a možnosti home office zavedeny a akceptovány již před rokem 2020. Koronová pandemie si však vyžádala její nezbytné zavedení a podpořila další rozvoj. Cesta do nového a hybridního pracovního světa je výzvou několika příštích let. Návrat ke stavu před rokem 2020 je málo pravděpodobný stejně jako je malá pravděpodobnost pokračovat v práci výhradně digitálně, jako tomu bylo během pandemie. Je důležité spojit výhody fyzického a digitálního pracovního prostředí. Tento příspěvek zptostředkoval teoretické a praktické vhledy do aspektů pracovní kultury, organizace práce a souvisejících fyzických a digitálních prostorů. Otevřel diskusi a zahájil výměnu názorů v této oblasti.

New Work in der Praxis: Mobiles Arbeiten als Regelarbeitsform der Bayerischen Staatsbibliothek (New Work v praxi: Mobilní práce jak standardní pracovní forma Bavorské státní knihovny)

Klaus Ceynowa, Bayerische Staatsbibliothek, München DE

Zavedení home office a nová pravidla práce přinesla koronavirová pandemie takřka přes noc a bez dlouhých diskuzí jako naprostou nutnost. Po jejím odeznění zůstávají otázky. Skončí také „100% domácí kancelář“? V jakém rozsahu ji můžeme využívat? Jak nastavit pravidla? Vzniká řada otázek, jak má být v knihovnách navržen pracovní svět budoucnosti. Bavorská státní knihovna od února 2023 zavedla mobilní práci jako standardní formu práce. S ohledem

na personál čítající téměř 900 zaměstnanců a širokou škálu pracovních profilů, které ve větší či menší míře umožňují mobilní práci, představuje toto rozhodnutí řadu výzev: Jak lze udržet sociální soudržnost mezi zaměstnanci knihovny? Jak by měla být navržena a schválena pracovní smlouva o mobilní práci? Jaká je zátěž a organizační požadavky zejména na střední management? „Nová práce“ je o ztrátě kontroly a důvěře, že lidé v organizaci si mohou svou práci regulovat sami. Přednáška o motivaci, realizaci a důsledcích tohoto rozhodnutí, které znamená radikální zvrát ve vnitřní kultuře jedné z největších paměťových institucí v Evropě. Cílem je povzbudit lidi, aby do světa „New Work“ pronikali důsledně a pragmaticky.

Konferenzraum 27/28

Odpolední přednáška s praktickým workshopem o službách knihoven pro sluchově handicapované

„**Taub, aber nicht stumm**“: **Gebärdensprache(n) in Bibliotheken** ("Hluchý, ale ne němý": Znakový jazyk v knihovnách)

Moderuje: Anne Sieberns, Deutsches Institut für Menschenrechte, Berlin, DE

Přednáší: Katja Fischer, FISCHSIGNS - Agentur für Gebärdensprache, Berlin, DE

Přednáška proběhla ve znakovém jazyce, který byl tlumočen do němčiny. Bylo třeba dvou překladatelek, aby stihly přetlumočit veškerá vyjádření paní Fischer. Přednáška byla doplněna praktickými ukázkami, mohli jsme se zapojit a znakování si vyzkoušet.

Jazykem neslyšících je znakový jazyk země, ve které žijí. Německý znakový jazyk (DGS) je uznán jako nezávislý jazyk od roku 2002. Paní Katja Fischer se zabývala otázkami, jak přilákat neslyšících do knihoven, jaké služby jim nabídnout.

Konferenzraum 15

Jednání česko-německé pracovní skupiny

Partnerland Tschechien: Die BID-Arbeitsgruppe tagt (Partnerská země Česká republika: Zasedá pracovní skupina BID)

Jednání vedla za německou stranu paní Hella Klauser, za českou stranu Veronika Chrušcová. Bilancovali jsme spolupráci, započatou na loňském červnovém kongresu v Lipsku. V rámci iniciativy partnerských zemí Česká republika - Německo 2022-2025 byly vytvořeny dvě pracovní skupiny. Jednu tvoří účastníci z různých německých institucí, druhou čeští a němečtí účastníci. Schůzka byla využita k jejich sblížení a k rozvoji společných projektů. Já osobně jsem uvítala seznámení s paní Sabine Guhl, vedoucí Regionalbibliothek Weiden. Doufám, že se nám v nějaké formě podaří navázat na spolupráci, která mezi našimi knihovnami probíhala takřka před třiceti lety.

Večer nás jako skupinu zahraničních hostů přijal v budově Nové radnice pan Belit Onay, Oberbürgermeister der Landeshauptstadt Hannover. Byla to slavnostní událost v krásném prostředí Mozaikového sálu. <https://kozmar.dphoto.com/album/ye19eh>

Čtvrtek 25. 5. 2023

Soustředila jsem se na jednoznačně na pódiovou diskuzi v níž jsme vítala společnost paní kolegyně Blanky Konvalinkové z Krajské vědecké knihovny v Liberci.

Runder Saal

(Bibliotheks-) Partnerschaften – Rezept für knappere Ressourcen? (Partnerství (knihoven) – recept na vzácnější zdroje?)

Diskuzi moderovala paní Sabine Homilius, která je ředitelkou Městské knihovny ve Frankfurtu. Se svými tématy vystoupily:

Corinna Meinel, Stadtbibliothek Chemnitz, Chemnitz, DE

Blanka Konvalinková, ERN-Expertengruppe EUREX, Liberec, CZ

Gudrun Wirtz, Bayerische Staatsbibliothek, DE

Martina Kožíšek Ouřadová, Knihovna města Plzně, Klub kreativních knihovníků, CZ

Já jsem se věnovala zkušenostem ze své stáže a posluchačům nabídla prezentaci Bibliotheken von nebenan. Oříškem byly nečekané otázky z publika, které ovšem nezůstaly bez odpovědí. <https://kozmar.dphoto.com/album/hwwcky>

S paní Meinel jsme se závěrem domluvily na publikaci článku k mému tématu pro journal Bibliotheksdienst <https://www.degruyter.com/journal/key/bd/html?lang=de>

Z diskuze vyplynulo, že knihovny jsou úzce propojeny s místní komunitou, s dalšími institucemi, s vědeckým prostředím. Knihovny fungují jako styčné body, jsou pozitivním příkladem partnerství. Jejich význam pro komunitu je třeba stále více propagovat, jejich roli je třeba budovat a posilovat. Vítaným finančním zdrojem je podpora z Česko-německého fondu budoucnosti <https://www.fondbudoucnosti.cz/aktuality/aktuality/mimoradna-podpora-spoluprace-ceskych-a-nemeckych-knihoven-z-prostredku-cesko-nemeckeho-fondu-budoucnosti>

S využitím podpory z ČNFB máme výbornou zkušenost, fond vstřícně podpořil Exkurzi v Zentralbibliothek Dresden, kterou v dubnu 2023 pořádal SKIP 04 – Plzeňský region.

Odpoledne zástupci města nabídli účastníkům BiblioCon 2023 komentovanou prohlídku centra. Tuto možnost jsme rádi využili. <https://kozmar.dphoto.com/album/bipz4f>

Pátek 26. 5. 2023

Závěrečný den kongresu přinesl také nabídku programů. Měli jsme možnost prohlédnout si pojízdnou knihovnu městské hannoverské knihovny. Na rozdíl od našeho bibliobusu zajíždí v Hannoveru do okrajových čtvrtí tahač s návěsem, kterým je vybavená knihovna. Součástí prohlídky byla informace o kongresu německých pojízdných knihoven.

<https://www.fahrbibliothek.de/ifbk23/>

Poté jsem ještě nahlédla do poloprázdných sálů, rozdala zbylé propagační materiály a navštívila výstavní stánky německých kolegyně a kolegů, abych se rozloučila. VDB (Verein Deutscher Bibliothekarinnen und Bibliothekare), DBV (Deutscher Bibliotheksverband e. V.) a BIB (Berufsverband Information Bibliothek e. V.) měly stánky vedle se a věřím, že stejně blízko k sobě mají i tyto knihovnické organizace. Všechny je zastřešuje BID (Bibliothek und Information Deutschland) a Dr. Sabine Homilius je jeho prezidentkou. Vážím si toho, že jsem měla možnost s ní osobně jednat, jsem ráda, že jsem poznala nové kolegyně a kolegy a doufám, že na tyto kontakty budu moci příležitostně navázat.

Závěrečný ceremoniál odkazoval na 112. ročník BiblioCon 4. – 7. 6. 2024 a lákal do Hamburku

Fotogalerie: <https://kozmar.dphoto.com/album/vds7fw>